

Πόρος υπέρ e-ΕΦΚΑ απασχολούμενων συνταξιούχων
ΜΗ μισθωτών (επαγγελματιών-αγροτών)

Εκδόθηκε η Εγκύκλιος 10/2024 του e-ΕΦΚΑ

Με τις διατάξεις του άρθρου 114 του ν. 5078/2023 (ΦΕΚ Α 211) «Κίνητρα απασχόλησης συνταξιούχων» αντικαταστάθηκε το άρθρο 20 του ν. 4387/2016 («νόμος Κατρούγκαλου») και θεσπίστηκε νέο πλαίσιο για την απασχόληση των συνταξιούχων εξ ιδίου δικαιώματος από 1-1-2024, συνοδευόμενο από το «εφεύρημα» του «πόρου υπέρ e-ΕΦΚΑ» και μάλιστα μη ανταποδοτικού χαρακτήρα.

Στο προηγούμενο φύλλο της φιλόξενης «Εφημερίδας όλων των συνταξιούχων 60+» αναλύσαμε τις διατάξεις που αφορούν τους μισθωτούς απασχολούμενους συνταξιούχους, σύμφωνα και με τις 1/2024 και 7/2024 Εγκυκλίου της Γενικής Διεύθυνσης Συντάξεων και Εισφορών του e-ΕΦΚΑ.

Με την πρόσφατη, τρίτη κατά σειρά Εγκύκλιο για το θέμα αυτό, Εγκύκλιο του e-ΕΦΚΑ με αριθ. 10/2024 παρέχονται οδηγίες για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 114 του ν. 5078/2023 αναφορικά με τις καταβαλλόμενες εισφορές και τη θέσπιση «πόρου υπέρ e-ΕΦΚΑ», μη ανταποδοτικού χαρακτήρα, των συνταξιούχων «εξ ιδίου δικαιώματος» που παράλληλα ασφαρίζονται ως ΜΗ μισθωτοί (ελεύθεροι επαγγελματίες, αυτοαπασχολούμενοι και αγρότες). Για την κατηγορία αυτών των συνταξιούχων, σύμφωνα με την ανωτέρω διευκρινιστική νέα Εγκύκλιο 10/2024 του e-ΕΦΚΑ, ισχύουν τα εξής:

1.Ποιοί απασχολούμενοι συνταξιούχοι ΜΗ μισθωτοί υποχρεούνται στην καταβολή τού «πόρου υπέρ e-ΕΦΚΑ» (παρ. 1 και 9 άρθρου 114 ν. 5078/2023)

Τον «πόρο υπέρ e-ΕΦΚΑ» υποχρεούνται να καταβάλλουν οι συνταξιούχοι εξ ιδίου δικαιώματος λόγω γήρατος ή αναπηρίας (από κοινή νόσο, εργατικό ατύχημα, ατύχημα εκτός εργασίας, επαγγελματική νόσο και του ν. 612/1977), οι οποίοι παράλληλα ασκούν δραστηριότητα υποχρεωτικώς υπακτέα

στην ασφάλιση του e-ΕΦΚΑ ή έχουν ιδιότητα ομοίως υπακτέα, ως Μη μισθωτοί (ελεύθεροι επαγγελματίες, αυτοαπασχολούμενοι, αγρότες).

Τα πρόσωπα, που υποβάλλουν αίτηση συνταξιοδότησης στον e-ΕΦΚΑ για τις ανωτέρω αναφερόμενες αιτίες, εμπίπτουν στις ίδιες διατάξεις από την πρώτη ημέρα του επόμενου μήνα υποβολής τής αίτησης συνταξιοδότησης, εφόσον παράλληλα ασφαρίζονται ως Μη μισθωτοί.

2. Ποιοί εξαιρούνται από την καταβολή του πόρου υπέρ e-ΕΦΚΑ (παρ. 5 άρθρου 114 ν. 5078/2023)

Σύμφωνα με την παρ. 5 του άρθρου 114 του ν. 5078/2023, από την καταβολή του πόρου υπέρ e-ΕΦΚΑ εξαιρούνται:

- α) Άτομα με ψυχική αναπηρία του άρθρου 23 του ν. 4488/2017,
- β) Συνταξιούχοι του ν. 612/1977 και των διατάξεων που παραπέμπουν σε αυτόν, καθώς και οι συνταξιούχοι της παρ. 1 (περίπτ. α εδάφιο γ) των άρθρων 1 και 26 του π.δ. 169/2007,
- γ) Όσοι λαμβάνουν το εξωιδρυματικό επίδομα ή το αντίστοιχο επίδομα του άρθρου 54 του π.δ. 169/2007,
- δ) Οι πολύτεκνοι, των οποίων το ένα τουλάχιστον τέκνο είναι ανήλικο ή σπουδάζει σε ανώτερη ή ανώτατη σχολή και έως τη συμπλήρωση του 24^{ου} έτους της ηλικίας του ή είναι ανίκανο για κάθε βιοποριστική εργασία,
- ε) Τα πρόσωπα που αναφέρονται στην παρ. 3 του άρθρου 4 του ν. 4387/2016 και
- στ) Συνταξιούχοι λόγω αναπηρίας (από κοινή νόσο, εργατικό ατύχημα, ατύχημα εκτός εργασίας, επαγγελματική νόσο).

Επιπλέον, δεν καταβάλλουν τον πόρο υπέρ e-ΕΦΚΑ, τα πρόσωπα που δικαιούνται, εξ ιδίου δικαιώματος, σύνταξη γήρατος (κύριας και επικουρικής) και αναλαμβάνουν απασχόληση σε Φορέα της Γενικής Κυβέρνησης, υποχρεωτικώς υπακτέα στην ασφάλιση του e-ΕΦΚΑ, για όσο διάστημα συνεχίζει η απασχόλησή τους, εφόσον δεν έχουν συμπληρώσει το 62ο έτος της ηλικίας τους καθώς, σύμφωνα με παρ. 2 του άρθρου 114 του ν. 5078/2023, αναστέλλεται η σύνταξή τους.

Σημειώνουμε ότι όλοι οι ανωτέρω εξαιρούνται από την καταβολή του πόρου για το χρονικό διάστημα που εμπίπτουν στις ανωτέρω εξαιρέσεις, καθώς

και όσοι δεν εισπράττουν την κύρια ή επικουρική τους σύνταξης λόγω αναστολής καταβολής της (παραδείγματα 2 και 3 της Εγκυκλίου).

3. Ποιοί εξαιρούνται από την καταβολή εισφορών ΚΑΙ πόρου (παρ. 6 άρθρου 114 ν. 5078/2023)

Από την υποχρέωση καταβολής ασφαλιστικών εισφορών ΚΑΙ πόρου υπέρ e-ΕΦΚΑ εξαιρούνται οι εξής:

α) Οι συνταξιούχοι του πρώην ΟΓΑ, εφόσον ασκούν απασχόληση υπακτέα στην ασφάλιση του πρώην ΟΓΑ,

β) Οι συνταξιούχοι των πρώην φορέων που έχουν ενταχθεί στον e-ΕΦΚΑ, συμπεριλαμβανομένου του Δημοσίου, εφόσον το ετήσιο εισόδημά τους από απασχόληση στον αγροτικό τομέα ως αγροτών, μελισσοκόμων, κτηνοτρόφων, πτηνοτρόφων και αλιέων δεν υπερβαίνει το ποσό των 10.000 ευρώ,

γ) Οι συνταξιούχοι που εξαιρούνται από την υποχρέωση ασφάλισης και καταβολής εισφορών σύμφωνα με την παρ. 7 του άρθρου 55 του ν. 4509/2017 και την παρ. 6 του άρθρου 243 του ν. 4957/2022, υπέρ των οποίων εκδίδεται Παραστατικό Παρεχόμενων Υπηρεσιών (ΠΠΥ).

4. Πώς υπολογίζεται ο «πόρος υπέρ e-ΕΦΚΑ» ανά κατηγορία απασχολούμενων συνταξιούχων (περ. β, γ και ζ άρθρου 114 ν. 5078/2023)

Οι ανωτέρω απασχολούμενοι συνταξιούχοι ή αιτηθέντες σύνταξη, καταβάλλουν τις προβλεπόμενες από τη Νομοθεσία ασφαλιστικές εισφορές, για την παράλληλα δραστηριότητα-απασχόλησή τους ως ΜΗ μισθωτοί (ελεύθεροι επαγγελματίες, αυτοαπασχολούμενοι ή αγρότες) και επιπλέον «πόρο, μη ανταποδοτικού χαρακτήρα, υπέρ e-ΕΦΚΑ», υπολογιζόμενο ανά κατηγορία ασφαλισμένων ως εξής:

α) Οι ελεύθεροι επαγγελματίες και αυτοτελώς απασχολούμενοι (επιστήμονες) καταβάλλουν τις ασφαλιστικές εισφορές των άρθρων 39, 41, 35 και 97 του ν. 4387/2016 (όπως ισχύουν), μετά τυχόν συνεισπραττομένων εισφορών, με βάση την υπαγωγή τους στην ασφάλιση και επιπλέον πόρο υπέρ e-ΕΦΚΑ ύψους 50% επί της ασφαλιστικής κατηγορίας κύριας ασφάλισης στην οποία υπάγονται, για τον Κλάδο Κύριας Ασφάλισης και Παροχών.

Σε περίπτωση υπαγωγής και στην επικουρική ασφάλιση, καταβάλλουν επιπλέον «πόρο υπέρ e-ΕΦΚΑ» ύψους 40% επί της ασφαλιστικής κατηγορίας κύριας ασφάλισης στην οποία υπάγονται, αλλά για τον Κλάδο Επικουρικής Ασφάλισης και Παροχών.

β)Οι αγρότες (πρόσωπα υπαγόμενα στην ασφάλιση σύμφωνα με τις διατάξεις του πρώην ΟΓΑ) καταβάλλουν τις ασφαλιστικές εισφορές των άρθρων 40 και 41 του ν. 4387/2016 (όπως ισχύουν), μετά τυχόν συνεισπραττομένων εισφορών, με βάση την υπαγωγή τους στην ασφάλιση και επιπλέον πόρο υπέρ e-ΕΦΚΑ ύψους 50% επί της ασφαλιστικής κατηγορίας κύριας ασφάλισης στην οποία υπάγονται, για τον Κλάδο Κύριας Ασφάλισης.

Σε περίπτωση υπαγωγής και στην επικουρική ασφάλιση, καταβάλλουν επιπλέον πόρο υπέρ e-ΕΦΚΑ ύψους 40% επί της ασφαλιστικής κατηγορίας κύριας ασφάλισης στην οποία υπάγονται, αλλά για τον Κλάδο Επικουρικής Ασφάλισης.

γ)Οι αμειβόμενοι με εργόσημο του πρώην ΟΓΑ καταβάλλουν τις ασφαλιστικές εισφορές της παρ. 2 του άρθρου 22 του ν. 3863/2010, μετά τυχόν συνεισπραττομένων εισφορών, με βάση την υπαγωγή τους στην ασφάλιση και επιπλέον πόρο υπέρ e-ΕΦΚΑ ύψους 10% επί της αξίας των καταβαλλόμενων αμοιβών, για τον Κλάδο Κύριας Ασφάλισης και λοιπών παροχών, ο οποίος βαρύνει αποκλειστικά τον ασφαλισμένο.

5.Ανώτατο όριο καταβαλλόμενου πόρου υπέρ e-ΕΦΚΑ (παρ.4 άρθρου 114 ν. 5078/2023)

Το ετησίως καταβαλλόμενο από τον συνταξιούχο ποσό πόρου (ανώτατο ποσό), για κάθε απασχόληση υποχρεωτικά υπακτέα στην ασφάλιση του e-ΕΦΚΑ (μισθωτού και μη μισθωτού), δεν μπορεί να υπερβεί το δωδεκαπλάσιο του εκάστοτε ισχύοντος ποσού της εθνικής σύνταξης (άρθρο 7 του ν.4387/2016, όπως ισχύει).

Έτσι, επειδή από 1-1-2024 το ποσό της εθνικής σύνταξης διαμορφώθηκε σε 426,17 ευρώ, το ανώτατο όριο του πόρου, σε ετήσια βάση και για κάθε υπόχρεο απασχολούμενο συνταξιούχο, καθορίζεται σε 5.114,04 ευρώ (426,17 ευρώ X 12 μήνες).

Τυχόν επιπλέον καταβληθέντα ή αδικαιολογήτως παρακρατηθέντα ποσά επιστρέφονται στους ασφαλισμένους, **κατόπιν ετήσιας εκκαθάρισης**, σύμφωνα με την παρ. 9 του άρθρου 114 του ν. 5078/2023 και την παρ. Ζ της 10/2024 Εγκυκλίου του e-ΕΦΚΑ.

6.Τρόπος είσπραξης των ασφαλιστικών εισφορών και του πόρου υπέρ e-ΕΦΚΑ (παρ. 3 άρθρου 114 ν. 5078/2023)

Για τους απασχολούμενους συνταξιούχους που ασκούν ελεύθερο επάγγελμα ή αυτοαπασχολούνται ή ασκούν δραστηριότητα υπακτέα στην ασφάλιση του πρώην ΟΓΑ, οι ασφαλιστικές εισφορές καταβάλλονται με τη γνωστή διαδικασία που ισχύει για κάθε ασφαλιστέα δραστηριότητα.

Ο πόρος υπέρ e-ΕΦΚΑ, υπολογιζόμενος σύμφωνα με τα ανωτέρω ποσοστά επί της αντίστοιχης ασφαλιστικής κατηγορίας και κλάδου, συνεισπράττεται μαζί με τις ασφαλιστικές εισφορές και καταβάλλεται εντός των προβλεπόμενων προθεσμιών που ισχύουν και για την καταβολή ασφαλιστικών εισφορών. Σε περίπτωση εκπρόθεσμης καταβολής, ο πόρος επιβαρύνεται με τον προβλεπόμενο για τις ασφαλιστικές εισφορές τόκο καθυστέρησης και βεβαιώνεται και εισπράττεται σύμφωνα με τα προβλεπόμενα για τις ασφαλιστικές εισφορές.

Ειδικά για δικηγόρους, τα ποσά που έχουν εισπραχθεί από την ελάχιστη αμοιβή ανά δικηγορική πράξη ή παράσταση (παρ. 10 άρθρου 39 ν.4387/2016) συμψηφίζονται και με τον οφειλόμενο πόρο.

Η γνωστοποίηση του πόρου στους συνταξιούχους ή αιτηθέντες σύνταξη, που ασφαλίζονται ως Μη μισθωτοί, γίνεται με τα ειδοποιητήρια πληρωμής ασφαλιστικών εισφορών, στα οποία απεικονίζεται διακριτά το ποσό του πόρου υπέρ e-ΕΦΚΑ για τους προβλεπόμενους κλάδους. Η τυχόν εκκαθάριση και ο έλεγχος για τον υπολογισμό του πόρου υπέρ e-ΕΦΚΑ ΜΗ μισθωτών, γίνεται μετά από διασταύρωση των στοιχείων.

Από 1-1-2024 το ειδοποιητήριο ασφαλιστικών εισφορών και πόρου ΜΗ μισθωτών έχει τροποποιηθεί. Προστέθηκαν τα πεδία «Πόρος σύνταξης ν. 5078/2023» και «Πόρος επικουρικής ν.5078/2023», όπου αναγράφονται τα ποσά τού πόρου υπέρ e-ΕΦΚΑ.

Σύμφωνα με την 10/2024 Εγκύκλιο του e-ΕΦΚΑ, για τους εργάτες γης που αμείβονται με εργόσημο του πρώην ΟΓΑ, θα δοθούν αναλυτικές οδηγίες μετά την έκδοση σχετικής υπουργικής απόφασης.

7.Παράλειψη δήλωσης της απασχόλησης. Μη καταβολή ασφαλιστικών εισφορών και πόρου-Πρόστιμα (παρ. 10 και 11 άρθρου 114 ν. 5078/2023)

Σύμφωνα με την παρ. 10 του άρθρου 114 ν. 5078/2023 οι υπόχρεοι απασχολούμενοι συνταξιούχοι πρέπει να δηλώσουν την έναρξη της παράλληλης απασχόλησής τους στον e-ΕΦΚΑ καθώς και τυχόν συνδρομή ιδιότητας που αποκλείει την επιβολή πόρου υπέρ e-ΕΦΚΑ ή και ασφαλιστικής εισφοράς.

Τυχόν παράλειψη τέτοιας δήλωσης, επιφέρει χρηματική κύρωση (πρόστιμο) ίση με δώδεκα (12) μηνιαίες κύριες και επικουρικές συντάξεις. Το ποσό αυτό δύναται να αποπληρωθεί με παρακράτηση έως ενός τετάρτου (1/4) από την κύρια σύνταξη και έως του ποσού του άρθρου 46 του ν. 4670/2020 από την επικουρική. Άλλως, εισπράττεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων.

Εξάλλου, σύμφωνα με την παρ. Η της ίδιας Εγκυκλίου και την παρ. 11 του άρθρου 114 ν. 5078/2023, σε περίπτωση μή καταβολής των προβλεπόμενων ασφαλιστικών εισφορών και του πόρου υπέρ e-ΕΦΚΑ για χρονικό διάστημα άνω των δύο μηνών, τα αντίστοιχα ποσά παρακρατούνται από το σύνολο των καταβαλλόμενων συντάξεων, κύριων και επικουρικών.

8.Η επιβολή πόρου υπέρ e-ΕΦΚΑ στους απασχολούμενους συνταξιούχους ΜΗ μισθωτούς με παραδείγματα

Στην υπ' αριθ. 10/2024 Εγκύκλιο του e-ΕΦΚΑ επισυνάπτεται Παράρτημα με έξι (6) παραδείγματα προκειμένου να κατανοηθούν και πρακτικά οι διατάξεις του άρθρου 114 ν. 5078/2023. Ενδεικτικά αναφέρουμε τα εξής:

Παράδειγμα 1: Συνταξιούχος λόγω γήρατος πριν από 31-12-2023 (που δεν εμπίπτει στις εξαιρέσεις από την υποχρέωση καταβολής του πόρου) αναλαμβάνει στις 15-2-2024 απασχόληση ασφαλιστέα στον e-ΕΦΚΑ ως ΜΗ μισθωτός.

Από τον 2/2024 και για όσο συνεχίζει την απασχόληση αυτή, υποχρεούται, να καταβάλλει:

-πόρο υπέρ e-ΕΦΚΑ ύψους 50% επί της εισφοράς κλάδου σύνταξης της ασφαλιστικής κατηγορίας στην οποία υπάγεται ή,

-στην περίπτωση που καταβάλλει και εισφορές κλάδου επικουρικής ασφάλισης, πόρο υπέρ e-ΕΦΚΑ ποσοστού 40% της εισφοράς κλάδου σύνταξης της ασφαλιστικής κατηγορίας στην οποία υπάγεται ΚΑΙ πόρο ποσοστού 40% της εισφοράς κλάδου επικουρικής ασφάλισης της αντίστοιχης ασφαλιστικής κατηγορίας.

Παράδειγμα 2: Ασφαλισμένος που υπέβαλε στις 10-1-2024 αίτηση απονομής σύνταξης λόγω γήρατος, με ή χωρίς διακοπή της ασφαλιστέας απασχόλησής του στον e-ΕΦΚΑ ως μη μισθωτός και δεν εμπίπτει στις εξαιρέσεις από την υποχρέωση καταβολής του πόρου, υποχρεούται, από τον 2/2024 να καταβάλλει τον προβλεπόμενο πόρο.

Στην περίπτωση που το συνταξιοδοτικό του αίτημα απορριφθεί ή η ημερομηνία έναρξης συνταξιοδότησής του είναι μεταγενέστερη του Φεβρουαρίου 2024, το συνολικό ποσό του πόρου που είχε εισπραχθεί, θα του επιστραφεί ως αχρεωστήτως καταβληθέν.

Παράδειγμα 3: Ασφαλισμένος που υπέβαλε στις 30-11-2023 αίτηση απονομής σύνταξης λόγω γήρατος και ανέλαβε στις 15-1-2024 απασχόληση ασφαλιστέα στον e-ΕΦΚΑ ως ΜΗ μισθωτός και δεν εμπίπτει στις εξαιρέσεις, υποχρεούται από τον Ιανουάριο 2024 να καταβάλλει στον e-ΕΦΚΑ τον προβλεπόμενο πόρο.

Στην περίπτωση που με την έκδοση απόφασης συνταξιοδότησης η έναρξη σύνταξης προσδιορισθεί μεταγενέστερα (π.χ. από 1-3-2024), το ποσό του πόρου που έχει καταβληθεί για τους μήνες Ιανουάριο και Φεβρουάριο 2024, θα του επιστραφεί ως αχρεωστήτως καταβληθέν.

Σημειώνουμε ότι η επιστροφή τυχόν αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών που αντιστοιχούν στον «πόρο υπέρ e-ΕΦΚΑ» γίνεται μετά από ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ (παρ. 9 του άρθρου 114 του ν. 5078/2023). Δηλαδή ο απασχολούμενος συνταξιούχος που έχει καταβάλλει αδικαιολόγητα τον πόρο υπέρ e-ΕΦΚΑ ή υψηλότερο ποσό από αυτό που υποχρεούται (πλεονάζον), θα το εισπράξει μετά από χρονικό διάστημα μέχρι και ΕΝΤΕΚΑ (11) μηνών, στην

περίπτωση που αφορά τον μήνα Ιανουάριο, αφού η εκκαθάριση γίνεται μετά την παρέλευση του τρέχοντος έτους.

9.Αντισυνταγματικός ο πόρος υπέρ e-ΕΦΚΑ. Επιβάλλεται η κατάργησή του

Όπως αναλύσαμε και στα προηγούμενα τρία φύλλα της Εφημερίδας (φύλλα 107-109), οι διατάξεις του άρθρου 114 του ν. 5078/2023, με τον οποίο θεσπίζεται ο «μη ανταποδοτικός πόρος»-«χαράτσι» υπέρ e-ΕΦΚΑ είναι αντισυνταγματικές. Από τη μία η κυβέρνηση κατήργησε την περικοπή ύψους 30% από τις συντάξεις των εργαζομένων συνταξιούχων για την περίοδο 2020-2023 με τον ν. 4070/2020 και από την άλλη, εφηύρε την καταβολή τού πόρου υπέρ e-ΕΦΚΑ. Πρόκειται μάλιστα για εισφορά-«πόρο»-«χαράτσι» που δεν έχει ανταποδοτικό χαρακτήρα, δηλαδή χωρίς να προσαυξάνεται η σύνταξη ή οι παροχές τού εργαζόμενου συνταξιούχου, όταν αυτός σταματήσει να εργάζεται με το καθεστώς τού «απασχολούμενου συνταξιούχου» του ν. 5078/2023.

Επίσης αντισυνταγματικές είναι και οι ρυθμίσεις του ίδιου άρθρου 114 για την αναστολή ολόκληρης της σύνταξης για τους κάτω των 62 ετών και κυρίως για την τεκμαρτή φορολόγηση των απασχολούμενων συνταξιούχων. Η κυβέρνηση, παρά τις περί του αντιθέτου διαβεβαιώσεις της ότι η απασχόληση των συνταξιούχων μετά τη συνταξιοδότησή τους δεν θα υπαχθεί στην τεκμαρτή φορολόγηση του νόμου Χατζηδάκη 5073/2023 (ΦΕΚ Α 204), τελικά τούς υπήγαγε.

Συμπερασματικά, οι εργαζόμενοι συνταξιούχοι, μισθωτοί ή μή, αν προκύψει να έχουν κάποια ωφέλεια από την κατάργηση της περικοπής του 30% της σύνταξής τους, θα απωλέσουν μεγάλο τμήμα του εισοδήματός τους από το νέο σύστημα εισφοροδότησης (πόρος υπέρ e-ΕΦΚΑ) και τεκμαρτής φορολόγησης.

Αλέξης Π. Μητρόπουλος
Καθηγητής ΕΚΠΑ-Πρόεδρος ΕΝΥΠΕΚΚ